JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
JEAN MISCHO
13 päivänä huhtikuuta 2000 *

1. Esillä olevan ratkaisuehdotuksen kohteena on Euroopan yhteisöjen komission nostama jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva kanne, jossa vaaditaan yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Ranskan tasavalta ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksen 30 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 28 artikla) mukaisia velvoitteitaan, koska se on teollis- ja tekijänoikeuksia koskevan lainsäädännön perusteella pannut täytäntöön tulliviranomaisten haltuunottomenettelyjä, jotka kohdistuvat tavaroihin, jotka on laillisesti valmistettu yhdessä Euroopan yhteisön jäsenvaltiossa ja jotka on tarkoitettu sen jälkeen, kun ne on kuljettu Ranskan alueen kautta, saatettaviksi toisen jäsenvaltion markkinoille, jossa niitä voidaan myydä laillisesti.

2. Helpottaakseni esillä olevassa asiassa asianosaisten väitteiden tarkempaa tutkimista painotan heti aluksi seuraavia seikkoja, joita ei tule unohtaa tutkittaessa asianosaisten esittämiä tiettyjä väitteitä.

3. Siten on korostettava, että komission kanne ei koske Ranskan viranomaisten toteuttamia toimenpiteitä, joilla ehkäistäisiin sellaisten tuotteiden pääsy Ranskan markkinoille, jotka on valmistettu Ranskan lainsäädännössä myönnettyjen teollisoikeuksien ja kaupallisten oikeuksien vastaisesti.

4. Komission esittämä jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen koskee yksinomaan tavaroita, jotka on valmistettu jäsenvaltiossa, jossa, toisin kuin Ranskassa, tuotteilla ei ole yksinoikeussuojaa, ja jotka kuljetetaan Ranskan kautta myytäviksi toisessa jäsenvaltiossa, jossa niitä ei myöskään ole suojattu.

5. Kuvatakseni tätä väliaikaista jäsenvaltioiden alueelle tuontia käytän asianosaisten tavoin "kauttakulku"-ilmaisua, vaikka tietenkin on selvää, ettei tässä tapauksessa ole kysymys esimerkiksi yhteisön tullikoodeksissa [1] käytetystä "kauttakulusta" sen oikeudellisessa merkityksessä vaan "kauttakulku"-käsitteen fyysisestä merkityksestä.

* Alkuperäinen kieli: ranska.

1 — Yhteisön tullikoodeksista 12 päivänä lokakuuta 1992 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 2913/92 (EYVL L 302, s. 1, jäljempänä yhteisön tullikoodeksi).

6. Siten tässä ei ole kysymys tilanteesta, josta on ollut kysymys suurimmassa osassa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, toisin sanoen tilanteesta, jossa riidanalaiset tavarat on tarkoitettu maahantuotaviksi, toisin sanoen saatettaviksi markkinoille sellaisen jäsenvaltion alueella, jonka lainsäädäntö mahdollistaa yksinoikeuden myöntämisen.

7. Asia ei koske siten myöskään tilannetta, jossa tavarat pysytetään Ranskassa niiden myymiseksi siellä, tai Ranskassa valmistettujen tavaroiden pysyttämistä Ranskassa asiaan sovellettavan kansallisen lainsäädännön vastaisesti.

8. Kanteen kohteena olevassa tilanteessa kuljettajan tekemän tavaroiden hallussapidon tarkoituksena on ainoastaan mahdollistaa tavaroiden saapuminen toiseen jäsenvaltioon, jossa ne on tarkoitettu myytäviksi.

9. On myös korostettava, että komission arvostelemat tosiseikat eroavat asianosaisten vetoamissa eri asioissa kysymyksessä olleista tosiseikoista.

10. Erityisesti vastaaja pyrkii sijoittamaan esillä olevan asian niin sanottuun tuomioiden sarjaan, johon myös asia CICRA ja Maxicar [2] sekä asia Renault, [3] kuuluvat; myös kyseisissä tuomioissa kysymyksessä olivat autojen korjaamiseen tarkoitetut varaosat.

11. On kuitenkin todettava, että edellä mainitut kaksi asiaa eroavat perusteellisesti esillä olevasta asiasta.

12. Ensimmäisessä näistä asioista kysymys oli jäsenvaltiossa olevan teollisoikeuden haltijan mahdollisuudesta vastustaa riidanalaisten tavaroiden maahantuontia kyseiseen jäsenvaltioon. Kuten on jo todettu, komission kanne koskee tavaroita, jotka on tarkoitettu myytäviksi toisessa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa teollisoikeutta sovelletaan.

13. Toinen edellä mainituista asioista koskee myös teollisoikeuden haltijan mahdollisuutta vastustaa kyseisen oikeuden suojaamien tuotteiden valmistusta, myyntiä tai vientiä, pikemminkin kuin pelkkää kauttakulkua sellaisen alueen kautta, jossa teollisoikeutta sovelletaan.

14. Tämän alustavan huomautuksen jälkeen tutkin asiaan liittyvät eri seikat.

2 — Asia 53/87, tuomio 5.10.1988 (Kok. 1988, s. 6039).
3 — Asia C-38/98, tuomio 11.5.2000, Kok. 2000, s. I-2973.

Onko kysymyksessä yhteisön sisäisen kaupan este?

15. Koska kanteella pyritään siihen, että yhteisöjen tuomioistuin toteaisi, että perustamissopimuksen tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevia määräyksiä on rikottu, aluksi on tutkittava, ovatko kysymyksessä olevat kansalliset toimenpiteet omiaan rajoittamaan yhteisön sisäistä kauppaa.

16. Sekä komissio että vastaaja arvioivat, että asia on näin. Komission mainitsemat kansalliset säännökset mahdollistavat sen, että tulliviranomaiset ottavat tavarat haltuunsa teollisoikeuden haltijan pyynnöstä, kun tämä arvioi oikeuttaan loukatun.

17. Tämä haltuunotto voi kestää enintään kymmenen päivää. Jos oikeudenhaltija on nostanut kanteen ennen tämän määräajan päättymistä, oikeudenhaltija voi saada haltuunottoa pidennettyä. Lopuksi haltuunottoa seuraava oikeudenkäynti voi johtaa riidanalaisten tavaroiden takavarikointiin.

18. Sekä komissio että vastaaja vetoavat tältä osin Ranskan Cour de cassationin 26.4.1990 antamaan tuomioon, josta käy ilmi, että asiaan sovellettavien ranskalaisten säännösten mukaan pelkästään se, että toisessa jäsenmaassa valmistettuja tavaroita, jotka on tarkoitettu myytäviksi toisessa jäsenvaltiossa, on Ranskan alueella, merkitsee väärennystä, joka johtaa muun muassa takavarikointiin.

19. Vastaaja vetoaa useisiin muihin tuomioihin, jotka vahvistavat tätä oikeuskäytäntöä, erityisesti Ranskan Cour de cassationin 17.2.1999 antamaan tuomioon.

20. Olen samaa mieltä asianosaisten kanssa siitä, että komission arvostelemat haltuunottomenettelyt merkitsevät todellisuudessa tuonnin määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavaa toimenpidettä, koska niiden johdosta vähintään hidastetaan kauttakulussa olevien tavaroiden liikkumista ja enimmillään ne voivat olla tavaroiden kauttakulun kieltämisen tai jopa niiden takavarikoinnin välttämätön ennakkoedellytys.

21. Komissio ja vastaaja arvioivat kuitenkin kysymyksessä olevan toimenpiteen täsmällistä luonnetta eri tavoin.

22. Komission mukaan tulli toteuttaa riidanalaiset haltuunotot rajan ylityksen yhteydessä. Siten ne koskevat vain maahantuotuja tuotteita ja näin ollen niitä "sovelletaan syrjivästi". Ne voidaan oikeuttaa ainoastaan EY:n perustamissopimuksen 36 artiklassa (josta on muutettuna tullut EY 30 artikla) lueteltujen perusteiden nojalla, eikä tässä tarkoi-

tuksessa voida vedota yhteisöjen tuomioistuimen tuomiosta asiassa Cassis de Dijon [4] ilmenevän oikeuskäytännön mukaiseen "pakottavaan vaatimukseen".

23. Vastaaja katsoo sitä vastoin, että tulliviranomaiset voivat tehdä riidanalaisia haltuunottoja koko Ranskan alueella ja että rajan ylitys ei missään tapauksessa ole ratkaiseva näiden toimenpiteiden toteuttamiselle.

24. Vastaaja lisää, että myös muilla kuin tulliviranomaisilla on vastaava toimivalta ja että jokainen epäilyksenalainen tavara, mukaan luettuna kansallista alkuperää oleva tavara, voi joutua riidanalaisten toimenpiteiden kohteeksi.

25. Komissio vastaa tähän, että vastaaja ei esitä mitään konkreettista tapausta, jossa haltuunotetut tavarat olisi valmistettu Ranskassa, vaan se on esittänyt ainoastaan yhden tapauksen, jossa tästä olisi voinut olla kysymys.

26. On kuitenkin todettava, ettei komissio vetoa mihinkään sovellettavaan säännökseen, josta kävisi ilmi, että ainoastaan maahantuotuihin tavaroihin voidaan kohdistaa kysymyksessä olevan kaltaisia haltuunottotoimenpiteitä tai että tällaisia toimenpiteitä olisi välttämättä toteutettava ylitettäessä raja.

27. Ei ole myöskään väitetty, että tällaiset toimenpiteet hyödyttävät vain ranskalaisia autonvalmistajia, koska komissio luopui tästä väitteestä oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä.

28. Katson siten, ettei ole esitetty kiistämättömällä tavalla, ettei kysymyksessä olevia kansallisia toimenpiteitä sovelleta erotuksetta.

29. Tällä toteamuksella on esillä olevassa asiassa joka tapauksessa vain suhteellinen merkitys, koska, kuten komissio on todennut vastauskirjelmässään, vastaaja ei ole vedonnut puolustuksekseen erilaisiin "pakottaviin edellytyksiin", joihin se oli vedonnut oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä.

Mahdollisuus oikeuttaa este

30. Riita koskee siten ainoastaan mahdollisuutta oikeuttaa kysymyksessä olevat toimenpiteet perustamissopimuksen 36 artiklan perusteella, koska ei ole olemassa asiaan sovellettavaa johdannaisoikeutta, jonka perusteella ongelma voitaisiin ratkaista.

4 — Asia 120/78, Rewe-Zentral, tuomio 20.2.1979 (Kok. 1979, s. 649, ns. "Cassis de Dijon -tapaus"; Kok. Ep. IV, s. 403).

31. On selvää, että mallien oikeudellisesta suojasta 13 päivänä lokakuuta 1998 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/71/EY [5] ei tuo ratkaisua ongelmaan; tästä asianosaiset ovat yhtä mieltä.

32. Autojen korjaamiseen tarkoitettujen varaosien osalta sen 14 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Siirtymäsäännös

Siihen saakka kunnes direktiivin tarkistukset on hyväksytty komission ehdotuksesta 18 artiklan säännösten mukaisesti, jäsenvaltioiden on pidettävä voimassa nykyiset säädöksensä, jotka liittyvät osan suojatun mallin käyttöön moniosaisen tuotteen korjaamiseen alkuperäisen ulkoasun palauttamiseksi, ja niiden on tehtävä muutoksia näihin säännöksiin vain, jos tarkoituksena on tällaisten osien markkinoiden vapauttaminen".

33. Tästä johtuu, että direktiivillä 98/71/EY ei toteuteta täydellistä yhdenmukaistamista, koska esillä olevassa asiassa kysymyksessä olevien osien erityistapauksessa siinä viitataan kansalliseen oikeuteen. Arvioitaessa kansallisten säännösten yhdenmukaisuutta yhteisön oikeuden kanssa on tämän vuoksi nojauduttava perustamissopimukseen. [6]

34. Edellä mainittu 14 artikla, johon vastaaja vetoaa ei tietenkään merkitse sitä, että kaikki jäsenvaltioiden voimassa pitämät säännökset olisivat automaattisesti yhteisön oikeuden mukaisia, koska tämä säännös ei voi vapauttaa kansallisia viranomaisia noudattamasta perustamissopimusta.

35. Ranskan hallitus esittää vielä kaksi muuta, johdannaisoikeuden säännöksiin perustuvaa väitettä.

36. Se vetoaa ensiksi yhteisön oikeudessa jäsenvaltioille valvonnan alalla annetun toimivallan ulottuvuuteen, oli kysymys sitten kansallisesta tai yhteisön säädöksestä. Sen mukaan tämä periaate käy ilmi tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteesta yhteisössä poikkeavia kansallisia toimenpiteitä koskevan tietojenvaihtomenettelyn luomisesta 13 päivänä joulukuuta 1995 tehdystä Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksestä N:o 3052/95/EY. [7]

5 — EYVL L 289, s. 28.

6 — Ks. esimerkkinä vakiintuneesta oikeuskäytännöstä asia 72/83, Campus Oil ym., tuomio 10.7.1984 (Kok. 1984, s. 2727; Kok. Ep. VII, s. 615).

7 — EYVL L 321, s. 1.

37. Vastaaja myöntää kuitenkin, kuten komissio on korostanut, että se, että toimenpide on ilmoitettava tämän menettelyn nojalla, ei mitenkään merkitse olettamusta kyseisen toimenpiteen pätevyydestä. Se arvioi kuitenkin, että kyseisestä päätöksestä käy ilmi, että kansallinen valvontatoimenpide ei ole ensi arviolta yhteisön oikeuden vastainen.

38. Vaikka tämä päättely oletettaisiinkin oikeaksi, siitä ei kuitenkaan seuraa, etteikö tällainen toimenpide voisi koskaan olla yhteisön oikeuden vastainen. Jokainen yksittäistapaus on tutkittava perustamissopimuksen määräysten ja yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön valossa.

39. Ranskan hallitus vetoaa myös väärennettyjen ja laittomasti valmistettujen tavaroiden vapaaseen liikkeeseen luovutuksen, viennin, jälleenviennin tai suspensiomenettelyyn asettamisen kieltämistä koskevista toimenpiteistä 22 päivänä joulukuuta 1994 annettuun neuvoston asetukseen (EY) N:o 3295/94. [8]

40. Se katsoo, että arvostelun kohteena olevat haltuunottotoimenpiteet ovat mainitun asetuksen säännösten mukaisia, joissa jäsenvaltioille annetaan laaja toimivalta varmistaa teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoiden oikeuksien suoja kolmansista maista peräisin olevia väärennöksiä vastaan.

41. Erityisesti asetuksessa N:o 3295/94 mahdollistetaan se, että oikeudenhaltija tekee tulliviranomaisille kirjallisen hakemuksen, jotta nämä ryhtyisivät toimenpiteisiin, jos kolmannesta maasta peräisin olevat väärennetyt tavarat ilmoitetaan luovutettaviksi vapaaseen vaihdantaan, vientiin tai jälleenvientiin tai jos ne havaitaan tarkastuksen yhteydessä.

42. Vastaaja vetoaa lisäksi julkisasiamiehen asiassa Polo vastaan Lauren antamaan ratkaisuehdotukseen, [9] jossa vahvistettiin, että asetus N:o 3295/94 mahdollistaa sen, että jäsenvaltiot estävät kolmansista maista peräisin olevien ja toiseen kolmanteen maahan jälleenvietäviksi tarkoitettujen väärennettyjen tavaroiden kauttakulun alueellaan.

43. Ranskan hallitus hyväksyy kuitenkin komission väitteen siitä, että asetusta N:o 3295/94 sovelletaan ainoastaan kolmansista maista peräisin oleviin tavaroihin, jotka toisin kuin jäsenvaltiossa laillisesti valmistetut tavarat, eivät hyödy tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevasta periaatteesta.

8 — EYVL L 341, s. 8.

9 — Julkisasiamies Ruiz Jarabo Colomerin 16.12.1999 antama ratkaisuehdotus asiassa C-383/98, tuomio 6.4.2000 (Kok. 2000, s. I-2519).

44. Se katsoo kuitenkin, että mikäli komission arvostelemia toimenpiteitä ei toteuteta, asetuksen N:o 3295/94 tarkoitus vaarantuisi huomattavasti. Riittävää olisi näet, että "sallivammat" jäsenvaltiot saattavat tavarat vapaaseen vaihdantaan alueellaan, jotta teollisoikeuksia ja kaupallisia oikeuksia tehokkaammin suojeleva toinen jäsenvaltio ei enää voisi pysäyttää niiden kulkua, koska viimeksi mainittu jäsenvaltio on pelkkä kauttakulkuvaltio.

45. Vaikka johdannaisoikeuden säännös haluttaisiinkin täytäntöönpanna vastaajan "salliviksi" luokittelemia jäsenvaltioita innokkaammin, tämä ei voi oikeuttaa rikkomaan perustamissopimusta.

46. Lisäksi oikeuskäytännössä on vakiintuneesti katsottu, että jos jäsenvaltio arvioi, että toinen jäsenvaltio on rikkonut yhteisön oikeuden mukaisia velvoitteitaan, tilanteen korjatakseen ensiksi mainittu jäsenvaltio ei voi turvautua kansallisiin toimenpiteisiin vaan sille tätä tarkoitusta varten yhteisön oikeudessa annettuihin keinoihin.

47. Ranskan hallitus lieventää väitteitään tämän jälkeen muistuttaen, että asetuksen N:o 3295/94 mukaisia tulliviranomaisten toimenpiteitä toteutetaan vain, jos tuonti loukkaa sen jäsenvaltion oikeutta, jossa tulliviranomaisten toimenpiteitä on haettu. Siten tästä seuraa, että mikään ei estä kolmannen maan taloudellista toimijaa saamasta toisessa jäsenvaltiossa vapaaseen vaihdantaan tavaroita, jotka ovat Ranskan oikeuden mukaan väärennöksiä. Tällaiset tavarat saisivat siten yhteisön tavaran aseman ja niiden pitäisi komission kannan mukaan voida kulkea vapaasti Ranskan alueella, mikä vaarantaisi asetuksen N:o 3295/94 tavoitteiden saavuttamisen.

48. Aluksi on huomautettava, ettei näytä siltä, että komission arvostelemat toimenpiteet olisivat asetuksen N:o 3295/94 säännösten mukaisia.

49. Asetuksen 3 artiklassa säädetään näet, että tulliviranomaisille esitetyn hakemuksen on koskettava kolmansista maista peräisin olevia tavaroita. Vastaaja ei ole kuitenkaan väittänyt, että samaa edellytystä on sovellettava Ranskan lainsäädännössä säädettyihin haltuunottoihin.

50. Lisäksi hakemuksen on koskettava täsmällisiä tilanteita, toisin sanoen sellaisia, joissa kysymyksessä olevat tavarat on ilmoitettu luovutettaviksi vapaaseen vaihdantaan, vientiin, jälleenvientiin tai havaittu tarkastuksen yhteydessä, joka koskee tavaroita, jotka on asetettu yhteisön tullikoodeksin mukaiseen suspensiomenettelyyn.

51. Ei ole kuitenkaan kiistetty, että haltuunottomahdollisuus ei Ranskan oikeudessa ole riippuvainen yhden tällaisen tilanteen olemassaolosta.

52. On siten todettava, että komission arvostelemilla haltuunottotoimenpiteillä on laajempi soveltamisala kuin asetuksen N:o 3295/94 mukaisilla toimenpiteillä, eikä niiden voida siten katsoa olevan asetuksen tarkoituksen oikeuttamia.

53. Lisäksi on muistutettava, ettei jäsenvaltio voi missään tapauksessa vedota siihen, että toimenpide on johdannaisoikeuden säädöksen tavoitteen mukainen perustellakseen perustamissopimuksen rikkomista. Johdannaisoikeuden säädös ei voi vaikuttaa jäsenvaltion perustamissopimuksen mukaisten velvoitteiden ulottuvuuteen.

54. Tältä osin komissio esittää seuraavat väitteet, joiden tarkoituksena on näyttää perustamissopimuksen tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien määräysten rikkominen.

55. Teollisoikeuksien suojelun osalta komissio huomauttaa, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tällainen poikkeus hyväksytään vain, jos kysymyksessä olevat kansalliset toimenpiteet ovat tarpeen ja suhteellisia suojelun kohteena olevan teollis- ja tekijänoikeuden ydinsisällön suojaamiseksi.

56. Tältä osin se seikka, että Ranskan viranomaiset ovat vedonneet yhteisöjen tuomioistuimen tavaramerkkioikeutta koskevaan oikeuskäytäntöön, ei ole suoraan asian kannalta merkityksellinen, siltä osin kuin kysymyksessä oleviin varaosiin ei sisältynyt väärennettyjä tavaramerkkejä.

57. Mallien suojelun, ja erityisesti autojen varaosien suojelun osalta komissio vetoaa edellä mainitussa asiassa CICRA ja Maxicar annettuun tuomioon. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi sellaisen kansallisen lainsäädännön perustamissopimuksen mukaiseksi, jonka nojalla autonvalmistaja, jolla oli patentti sen valmistamissa autoissa käytettäviksi tarkoitettujen varaosien koristemalliin, voi kieltää kolmansia valmistamasta sisämarkkinoilla tapahtuvaan myyntiin tai vientiin suojeltuja kappaleita tai estää tällaisten kappaleiden, jotka on valmistettu ilman sen suostumusta, maahantuonnin muista jäsenvaltioista. Yhteisöjen tuomioistuin korosti, että tällaisen lainsäädännön tarkoituksena oli suojella oikeudenhaltijalle annetun yksinoikeuden ydinsisältöä, eikä se ollut siten perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklan vastainen.

58. Mallioikeuden haltijalle annettu yksinoikeus kattaa valmistuksen ja myynnin kansallisella alueella eikä sen vaikutuksena voi olla kyseisen oikeuden suojaaminen muilla markkinoilla, ottaen huomioon teollis- ja tekijänoikeuden alueperiaatteen,

jota yhteisöjen tuomioistuin nimenomaisesti käsitteli asiassa IHT Internationale Heiztechnik ja Danziger antamassaan tuomiossa.[10] Kuitenkaan esillä olevassa tapauksessa kysymyksessä olevat tuotteet eivät ole Ranskassa valmistettuja eikä niitä ole tarkoitettu saatettaviksi markkinoille siellä. Ranskan tulliviranomaisten toteuttamien haltuunottojen ei voida siten tulkita suojelevan oikeuden ydinsisältöä yhteisöjen tuomioistuimen määrittelemällä tavalla.

59. Edellä mainitussa asiassa CICRA ja Maxicar antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin toki arvioi, että sekä maahantuonnin että viennin kielto, joka koski yksinoikeutta loukkaavia tavaroita, oli perusteltu, mutta tuomiosta käy ilmi, että kansallisella alueella yksinoikeutta rikkoen tapahtuva valmistus voitiin perustellusti kieltää, koskipa se sitten sisämarkkinoilla tapahtuvaa myyntiä tai vientiä.

60. Pelkkä kauttakulku Ranskan alueen kautta ei itsessään loukkaa Ranskan oikeudessa mallioikeuden haltijalle myönnettyä yksinoikeutta.

61. Jos kauttakulussa olevien yhteisön tavaroiden haltuunotto tulliviranomaisten toimesta Ranskassa hyväksyttäisiin esillä olevassa asiassa, tämä merkitsisi sitä, että Ranskan lain soveltaminen ulotettaisiin muihin jäsenvaltioihin, mikä olisi vastoin yhteisöjen tuomioistuimen vahvistamaa periaatetta siitä, että jokaisen kansallisen lainsäätäjän tehtävänä on määritellä tuotteet, joille voidaan myöntää teollisoikeuksia koskeva suoja. Ekstraterritoriaalisia vaikutuksia kärjistää vielä Ranskan keskeinen maantieteellinen asema Euroopan yhteisössä. Siten taloudellisen toimijan Ranskassa saama teollisoikeuksien suoja riittäisi siihen, että toimijalle taataan yksinoikeus koko yhteisön alueella Espanjassa ja Portugalissa laillisesti valmistettujen tuotteiden vahingoksi.

62. Näistä esimerkeistä käy ilmi, että tasapaino, joka on saavutettava teollisoikeuksien suojelun ja vapaan liikkuvuuden periaatteen välillä, siten kuin se on esitetty asiassa Keurkoop annetussa tuomiossa,[11] on selkeästi rikkoutunut viimeksi mainitun haitaksi.

63. Teollisoikeuksien suojelu ei oikeuta siten tulliviranomaisten tekemiä, kauttakulussa olevien, sellaisten yhteisön tavaroiden haltuunottoja, joihin sovelletaan vapaan liikkuvuuden periaatetta.

64. Perustamissopimuksen 36 artiklan osalta Ranskan hallitus korostaa omalta osaltaan, että teollisoikeuksien ja kaupallisten oikeuksien suojelu kuuluu tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteista tehtyihin poikkeuksiin. Haltuunotto valvontatarkoituksessa on tämän päämäärän mukainen. Suhteellisuutta koskeva edelly-

10 — Asia C-9/93, tuomio 22.6.1994 (Kok. 1994, s. I-2789).

11 — Asia 144/81, tuomio 14.9.1982 (Kok. 1982, s. 2853).

tys täyttyy haltuunoton väliaikaisella luonteella sekä seikalla, ettei se loukkaa tavaroiden koskemattomuutta.

65. Teollisoikeuksien osalta yhteisöjen tuomioistuin on löytänyt tasapainon tavaroiden vapaan liikkuvuuden ja henkistä omaisuutta koskevien oikeuksien oikeutetun suojelun välillä. Se on katsonut, että toimenpide on suhteellinen ja siten sallittu, jos sen tarkoituksena on turvata kysymyksessä olevan omaisuuden ydinsisältö.

66. Mallioikeuden osalta on viitattava edellä mainitussa asiassa Keurkoop annettuun tuomioon. Kyseisessä asiassa julkisasiamies, toistaen komission huomautukset, määritteli ydinsisällön tarkoittavan "oikeudenhaltijan yksinoikeutta myydä tietyssä muodossa oleva tuote". Oikeudenhaltijan toteuttamat toimenpiteet kuuluvat siten mallioikeuden ydinsisältöön, kun niillä pyritään suojelemaan oikeudenhaltijan yksinoikeuksia.

67. Edellä mainitussa asiassa Keurkoop antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että mallioikeuden haltija, jonka oikeus on saatu jäsenvaltion lainsäädännön perusteella, voi vastustaa toisesta jäsenvaltiosta peräisin olevien tuotteiden tuontia, kun nämä tuotteet ovat ulkoasultaan samanlaisia kuin rekisteröity malli. Ranskan hallitus katsoo, että jos tätä oikeuskäytäntöä sovelletaan esillä olevaan asiaan, voidaan katsoa, että kun kysymyksessä on autojen varaosien samankaltaisten kopioiden kauttakulku, sellaisissa tapauksissa, kun mallien kopioita on saatettu liikkeeseen ilman oikeudenhaltijan suostumusta, toimenpiteet, joilla pyritään estämään näiden tavaroiden maahantuonti, vienti, kauttakulku tai myynti jäsenvaltion alueella ensimmäisen kerran, merkitsevät ainoastaan teollisoikeuksien lainmukaista harjoittamista.

68. Tämän arvioinnin tueksi Ranskan hallitus vetoaa komission edellä mainitussa asiassa C-38/98, Renault, joka on vireillä yhteisöjen tuomioistuimessa, esittämiin huomautuksiin, joista Ranskan hallituksen mukaan käy ilmi yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainitussa asiassa CICRA ja Maxicar annetun tuomion tuomiolauselman olennainen osa: "yhteisön oikeuden nykytilassa perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklaa on tulkittava siten, ettei niiden vastaista ole se, että kansallisessa lainsäädännössä sallitaan, että sellaisten varaosien, jotka kokonaisuudessaan muodostavat jo markkinoilla olevan tietyn autotyypin korin, erityisten teollisoikeuksien haltija harjoittaa näitä erityisiä yksinoikeuksia kieltämällä kolmansia valmistamasta, myymästä, maahantuomasta tai viemästä näiden varaosien muita kuin alkuperäisiä vaihto-osia ja toteuttaa nämä kiellot vetoamalla vastaavaan oikeudelliseen suojeluun".

69. Yhteenvetona Ranskan hallitus katsoo, että autojen varaosien mallien suojelemiseksi toteutetut valvontatoimenpiteet, joita ei ole yhdenmukaistettu yhteisön tasolla, eivät välttämättä kuulu perustamissopimuksen 30 artiklan soveltamisalaan, ja tarvittaessa niihin voidaan sovel-

taa perustamissopimuksen 36 artiklan mukaista poikkeusta rajoituksista, joita voidaan asettaa teollisoikeuksien suojelemiseksi.

70. Mitä ajatella näistä väitteistä?

71. En ole samaa mieltä vastaajan kanssa sen mainitsemasta oikeuskäytännöstä tekemästä arvioinnista.

72. Edellä mainitussa asiassa CICRA ja Maxicar annettu tuomio koskee tilannetta, jossa oikeudenhaltija pyrkii estämään kyseisen oikeuden kattaman tuotteen valmistuksen. Kuten komissio on todennut, suojatulla alueella tapahtuvaa valmistusta ei voida samastaa yksinkertaiseen kauttakulkuun alueen halki ilman muuta menettelyä.

73. Sen vuoksi sillä perusteella, että yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että oikeus estää valmistus kuuluu teollisoikeuden ydinsisältöön, ei voida todeta, että sama koskee oikeutta estää pelkkä kauttakulku.

74. Vastaavista syistä en ole vakuuttunut vastaajan päättelystä, jonka se pyrkii perustamaan edellä mainitussa asiassa Keurkoop annettuun tuomioon. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi kyseisessä asiassa, että oikeus vastustaa mallioikeuden suojaamaa tuotetta ulkoasultaan vastaavan tuontituotteen myyntiä kuuluu periaatteessa teollisoikeuksien ja kaupallisten oikeuksien ydinsisältöön. Sitä vastoin tuomiossa ei käsitelty kauttakulkuun liittyvää eri kysymystä.

75. Siten samat syyt, jotka rajoittavat edellä mainitussa asiassa CICRA ja Maxicar annetusta tuomiosta ilmenevän oikeuskäytännön merkitystä esillä olevassa asiassa, estävät asiassa Keurkoop annettuun tuomioon perustuvan analogiapäättelyn tekemisen, toisin kuin mitä vastaaja on tehnyt.

76. Kuten komissio on todennut, vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ainoastaan toimenpiteet, joilla pyritään turvaamaan teollis- ja tekijänoikeuden ydinsisällön muodostavien yksinoikeuksien suojelu, voivat saada perustamissopimuksen 36 artiklan mukaisen vapautuksen tavaroiden vapaan liikkuvuuden perusperiaatteesta. [12]

Mallioikeuden ydinsisältö

77. Asianosaisten tavoin keskitän arviointini mallioikeuden suojeluun, koska

12 — Asia 78/70, Deutsche Grammophon, tuomio 8.6.1971 (Kok. 1971, s. 487; Kok. Ep. I, s. 577).

oikeudenkäyntiasiakirjoista käy ilmi, että varaosat, joita komission kanteen perustana olevissa valituksissa tarkoitettiin, eivät sisältäneet väärennettyä tavaramerkkiä, ja että ne olivat mallioikeuden suojaamia.

78. Ensimmäinen ohje sisältyy direktiiviin 98/71/EY itseensä.[13] Sen 12 artiklassa, joka on otsikoltaan "Mallista johtuvat oikeudet", säädetään seuraavaa:

"Mallin rekisteröinti antaa sen haltijalle yksinoikeuden käyttää sitä ja estää kolmatta henkilöä käyttämästä sitä ilman mallioikeuden haltijan lupaa. Edellä mainittu käyttö sisältää erityisesti sellaisen tuotteen, johon kyseinen malli sisältyy tai johon sitä sovelletaan, valmistamisen, tarjoamisen, markkinoille saattamisen, maahantuonnin, maastaviennin tai käyttämisen tai tällaisen tuotteen varastoinnin näihin tarkoituksiin".

79. Tästä luettelosta, joka on tietenkin esimerkinomainen, koska sitä edeltää sana "erityisesti", on turha hakea viittausta pelkkään tuotteen kuljetukseen.

80. Joka tapauksessa siitä käy selkeästi ilmi, että oikeuden ydinsisältönä on valta estää tuotteen "käyttö". Mitä tämä käsite sisältää?

81. On helppo ymmärtää, kuinka ainakin ulkoasunsa puolesta suojeltuun tuotteeseen nähden samanlaisten tuotteiden valmistus merkitsee mallin "käyttöä". Tällainen valmistus edellyttää näet, että jäljitellään tuotteen ulkoasua, joka on nimenomaisesti se tuotteen ominaispiirre, jota mallioikeus koskee.

82. Sama koskee suojatun tuotteen ulkoasua jäljittelevien tuotteiden myyntiä. Tämä on näet ratkaisevaa kuluttajalle, joka ostaa mallioikeuden kohteena olevan tuotteen, muutoin ei tuskin olisi intressiä suojata ulkoasua yksinoikeudella. Myyntimenestys riippuu siten erityisesti myyntiin tarjotun tuotteen ulkoasusta.

83. Sitä vastoin ei voida väittää, että kuljettaja "käyttää" tuotetta edellä mainittuun kahteen tapaukseen verrattavalla tavalla. Kuljetuksen suorittamiseksi tuotteiden ulkoasulla ei ole merkitystä, eikä kuljettajan suorituksestaan saama etu riipu siitä. Päinvastoin valmistuksen ja myynnin menestyminen on erottamattomasti yhtey-

13 — Ks. edellä 31 kohta.

dessä tuotteen ulkoasuun, jota oikeudella pyritään suojelemaan.

84. Siten on täysin loogista, että oikeudenhaltija saa lisenssimaksuja niiltä, joille se on myöntänyt valmistus- tai jakelulisenssin. Päinvastoin on paljon vaikeampaa kuvitella, että oikeudenhaltija voisi vakuuttaa kuljettajan suorittamaan hänelle lisenssimaksuja siitä, että kuljettaja voi kuljettaa oikeudenhaltijan oikeuden suojaamia tuotteita. [14]

85. Siten pelkän kuljetuksen ja toisaalta valmistuksen ja myynnin välillä on olemassa suuri ero.

86. Sitä paitsi oikeudenhaltija ei pyri estämään kuljetusta erikseen tarkasteltuna. Oikeudenhaltijan etuna on näet estää mainittujen varaosien saapuminen kuluttajalle, joka saattaa ostaa ne, ilman että oikeudenhaltija on saanut palkkion, joka perustuu teollisoikeuteen liittyvän oikeuden omistamiseen. Siten oikeudenhaltija saattaa haluta estää riidanalaisten osien pelkän kuljetuksen ainoastaan siitä syystä, että mainittu kuljetus päätyy markkinoille saattamiseen, joka on tapahtuma, jonka oikeudenhaltija todellisuudessa haluaa estää.

14 — Tilanne olisi tietenkin erilainen, jos oikeudenhaltijalla olisi myös tavaramerkkioikeus, ja oikeudenhaltija sallisi kuljettajan käyttää tätä tavaramerkkiä mainostarkoituksissa. Esimerkiksi yritys X, rakennuttajan Y luotettava kuljettaja.

87. Siten ainoastaan myöhäisemmässä vaiheessa tapahtuvan myynnin vuoksi kuljetus saattaa vahingoittaa oikeudenhaltijan etuja. Päinvastoin erikseen tarkasteltuna kuljetus ei ole oikeudenhaltijan etujen kannalta merkityksellinen, eikä voi siten kuulua oikeuden suojelun ydinsisältöön, toisin kuin valmistus ja myynti.

88. Tämä arviointi saa vahvistuksensa yhteisöjen tuomioistuimen teollis- ja tekijänoikeuksia koskevasta koko oikeuskäytännöstä. Olipa kysymyksessä mikä oikeus tahansa, [15] yhteisöjen tuomioistuin on aina viitannut nimenomaisesti markkinoille saattamiseen määritelläkseen kysymyksessä olevan oikeuden ydinsisällön.

89. Asia on samoin niiden teollis- ja tekijänoikeuksien osalta, jotka yhteisön lainsäätäjä on jo yhdenmukaistanut. [16]

15 — Ks. patenttioikeuden osalta asia 15/74, Sterling Drug, tuomio 31.10.1974 (Kok. 1974, s. 1147; Kok. Ep. II, s. 373). Ks. kasvinjalostajan oikeuksien osalta asia 258/78, Nungesser ja Eisele v. komissio, tuomio 8.6.1982 (Kok. 1982, s. 2015). Ks. tekijänoikeuden osalta edellä mainittu asia 78/70, Deutsche Grammophon. Ks. tavaramerkin osalta asia 16/74, Winthrop, tuomio 31.10.1974 (Kok. 1974, s. 1183).

16 — Ks. esimerkiksi jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä 21 päivänä joulukuuta 1988 annetun ensimmäisen neuvoston direktiivin 89/104/ETY (EYVL 1989, L 40, s. 1) 5 artikla; yhteisön kasvinjalostajan oikeuksista 27 päivänä heinäkuuta 1994 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2100/94 (EYVL L 227, s. 1) 13 artikla; puolijohdetuotteiden piirimallien oikeudellisesta suojasta 16 päivänä joulukuuta 1986 annetun neuvoston direktiivin 87/54/ETY (EYVL L 24, s. 36) 5 artikla; 15 päivänä joulukuuta 1989 Luxemburgissa tehdyn yhteisön patenttia koskevan sopimuksen (EYVL L 401, s. 1) 25 artikla sekä hyödyllisyysmallia käyttäen tehtyjen keksintöjen oikeudellisten suojajärjestelmien lähentämisestä tehdyn Euroopan parlamentin ja neuvoston muutetun ehdotuksen [KOM(99) 309 lopullinen] 20 artikla.

90. En ymmärrä, minkä vuoksi olisi poikettava kaikista näistä ennakkotapauksista ja myönnettävä mallille laajempi suoja kuin esimerkiksi tekijänoikeuden tai patenttioikeuden osalta, erityisesti kun myös mallioikeutta koskevassa direktiivissä korostetaan valmistusta ja myyntiä.

91. Tästä seuraa, että kansalliset toimenpiteet, joiden tarkoituksena ei ole suojella oikeudenhaltijan yksinoikeutta valmistaa tai myydä suojeltua objektia, vaan pelkästään estää tämän kauttakulku sellaisen alueen läpi, johon oikeutta sovelletaan, eivät ole perusteltuja teollis- ja tekijänoikeuden ydinsisällön suojelun vuoksi.

92. Esillä olevassa asiassa voitaisiin tosin väittää, että riidanalaisilla toimenpiteillä pyritään kuitenkin suojelemaan oikeuden ydinsisältöä, koska niihin turvautumalla oikeudenhaltija voi estää kysymyksessä olevia tavaroita saavuttamasta toista jäsenvaltiota, jossa on ne tarkoitettu myytäviksi.

93. Tämä väite ei kuitenkaan ota huomioon sitä seikkaa, että komission kanteen kohteena olevassa tapauksessa sen jäsenvaltion oikeudessa, jonne tavarat on tarkoitettu, sallitaan niiden myynti.

94. Mikäli tämä väite hyväksyttäisiin, hyväksyttäisiin Ranskassa voimassa olevan kiellon vaikutus tämän toisen jäsenvaltion alueella. Tämä merkitsee komission mukaan Ranskan oikeuden ekstraterritoriaalista vaikutusta, joka on ristiriidassa teollis- ja tekijänoikeuksien alueperiaatteen kanssa. Tämä periaate liittyy oikeuden ydinsisältöön, koska oikeuden on katsottava merkitsevän yksinoikeutta sen soveltamisalueella, ja se on vahvistettu yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä. [17]

95. Olisi lisäksi paradoksaalista sallia se, että esillä olevassa asiassa taloudellinen toimija voisi estää kuljetuksen jäsenvaltion kautta, ja siten epäsuorasti myynnin toisessa jäsenvaltiossa, jossa myynti on laillista, kun kuljetussuoritus on liitännäinen myyntiin nähden. Päädyttäisiin itse asiassa siihen, että pääasia on alisteinen sivuseikalle eikä päinvastoin.

96. Vastaaja esittää vielä, että haltuunottotoimenpiteet kuuluvat teollis- ja tekijänoikeuden ydinsisällön suojeluun, koska ydinsisältö kattaa joka tapauksessa oikeudenhaltijan oikeuden varata itselleen kyseisen oikeuden suojelemien tuotteiden ensimmäinen liikkeelle laskeminen.

97. Kuitenkin esillä olevassa asiassa varaosat "on laskettu liikkeeseen" ensimmäisen kerran Ranskassa. Perus-

17 — Ks. edellä mainittu asia C-9/93, IHT Internationale Heiztechnik ja Danziger.

tamissopimuksessa sallitaan siten, että Ranskan lainsäädännössä annetaan teollisja tekijänoikeuden haltijalle mahdollisuus vastustaa tällaista "liikkeelle laskemista".

98. Tämä väite näyttää mielestäni perustuvan "liikkeelle laskemisen" käsitteen puhtaasti fyysisen ominaisuuden ja "liikkeelle laskemisen" käsitteen sen yhteisön oikeuden mukaisen merkityksen sekoittamiseen.

99. Kun yhteisöjen tuomioistuimen tavaroiden vapaata "liikkuvuutta" koskevassa oikeuskäytännössä vedotaan "liikkeelle laskemiseen" toisessa jäsenvaltiossa, siinä ei tarkoiteta niiden yksinkertaista siirtämistä kuljetusvälineen avulla, vaan pikemminkin tällaisten tavaroiden markkinoille saattamista.

100. Siten kun komission kanteen kohteena olevan tapauksen kaltaisessa tilanteessa tavaroita siirretään fyysisesti jäsenvaltion alueella, ennen kuin ne saatetaan markkinoille toisessa jäsenvaltiossa, tavaroiden ensimmäinen "liikkeelle laskeminen" tapahtuu tässä viimeksi mainitussa jäsenvaltiossa, toisin kuin mitä vastaaja on väittänyt.

101. Pelkästään fyysiseen arviointiperusteeseen nojautumisen ongelmallisuus käy sitä paitsi ilmi esillä olevan asian olosuhteista. Tässä tarkoituksessa komission kanteen kohteena olevien tavaroiden ensimmäinen liikkeelle laskeminen ei tapahdu myöskään Ranskassa vaan Espanjassa, koska ne on valmistettu kyseisessä valtiossa ja ne ovat siten aloittaneet "liikkumisensa" sinä hetkenä, jona ne ovat jättäneet tehtaan.

Onko kauttakulun kieltäminen tarpeen?

102. Vastaaja vetoaa vielä siihen, että komission arvostelemat haltuunottotoimenpiteet ovat välttämättömiä, jotta taattaisiin väärennysten vastaisen taistelun tehokkuus; tämän taistelun oikeutus käy ilmi sekä yhteisön puitteissa että kolmannen pilarin yhteydessä määritellyistä tätä koskevista etusijoista.

103. Komission kanne vaarantaa siten vastaajan mukaan vakavasti yhteisön tavoittelemat päämäärät.

104. Erityisesti Ranskan hallitus katsoo, että haltuunottotoimenpiteet ja niistä mahdollisesti johtuva kielto ovat tarpeen kaikkien riskien välttämiseksi siitä, että toisessa jäsenvaltiossa valmistetut osat, jotka on lainvastaisesti myyty Ranskassa niiden väitettyyn päämäärään, toisin

sanoen toiseen jäsenvaltioon, toimittamisen sijasta.

105. Toisin sanoen kysymyksessä olevilla toimenpiteillä ei ole Ranskan hallituksen mukaan ymmärrettävä pyrittävän siihen, että pelkkä kauttakulku sisällytetään teollis- ja tekijänoikeuksien ydinsisältöön, vaan niillä pyritään yksinomaan takaamaan yhteisön oikeudessa oikeudenhaltijalle myönnettyjen etuoikeuksien noudattaminen, eli kuten edellä on nähty, yksinoikeus valmistaa ja myydä suojeltua tuotetta.

106. Ranskan hallituksen mukaan haltuunotto, joka edeltää tavaroiden kuljetuksen täydellistä kieltoa, on siten tarpeen, koska jos toisessa jäsenvaltiossa laillisesti valmistettujen ja toisessa jäsenvaltiossa myös laillisesti myytäviksi tarkoitettujen osien kauttakulku sallittaisiin Ranskassa, riski olisi liian suuri siitä, että tämä "kauttakulku" muuttuu lainvastaiseksi maahantuonniksi, joka merkitsisi kiistämättä teollis- ja tekijänoikeuden haltijan etuoikeuksien loukkaamista.

107. On totta, että haltuunottotoimenpiteet, joilla pyritään yksinomaan estämään ilman oikeudenhaltijan suostumusta valmistettujen osien myynti Ranskassa, kuuluu todellisuudessa teollis- ja tekijänoikeuden ydinsisällön suojeluun, koska tämä ydinsisältö muodostuu oikeudenhaltijan yksinoikeudesta valmistaa ja saattaa suojeltu tuote markkinoille sillä alueella, jossa oikeutta sovelletaan, ja tämä oikeus on yksinoikeus, josta sen haltija voi tietenkin määrätä antamalla lisenssejä.

108. Kuitenkin yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä käy ilmi, että riittävää ei ole se, että perustamissopimuksen mukaista perusvapautta rajoittava toimenpide kuuluu perustamissopimuksen 36 artiklassa lueteltujen poikkeusten soveltamisalaan, vaan sen on oltava myös suhteellinen tavoiteltavaan päämäärään nähden. [18]

109. Kun kysymyksessä ovat valvontatoimenpiteet, yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että jotta kansallinen valvontamenettely olisi oikeutettu perustamissopimuksen 36 artiklan nojalla, on edellytettävä ettei tavoiteltua päämäärää voi saavuttaa yhtä tehokkaasti yhteisön sisäistä kauppaa vähemmän rajoittavilla toimenpiteillä. Tämä menettely ei saa siten sisältää kohtuuttomia kustannuksia tai määräaikoja. [19]

110. Ei voida katsoa, että esillä olevassa asiassa kysymyksessä olevan kaltaiset toimenpiteet ovat suhteellisuusperiaatteen mukaisia, kun ne on toteutettu välttämään riski siitä, että väitetysti toisen jäsenvaltion markkinoille tarkoitettu rahti myydään Ranskassa, ja ilman että olisi mahdollista välttää toimenpiteet, mikäli näytetään, että tällaiset tavarat on tarkoitettu toiseen jäsenvaltioon.

18 — Asia 104/75, De Peijper, tuomio 20.5.1976 (Kok. 1976, s. 613; Kok. Ep. III, s. 97) ja edellä mainittu asia 72/83, Campus Oil ym.

19 — Asia 406/85, Gofette ja Gilliard, tuomio 11.6.1987 (Kok. 1987, s. 2525, 10 kohta).

111. Yhteisöjen tuomioistuin on jo korostanut asiassa Monsees antamassaan tuomiossa [20] sellaisten toimenpiteiden vakavuutta, jotka johtavat kauttakulun lähes täydelliseen kieltoon.

112. Tällainen kieltotoimenpide vaikuttaa vakavasti kauppavirtoihin markkinoilla, joiden pitäisi olla yhtenäiset. Sen pitäisi olla viimeinen keino, eikä kuten esillä olevassa tapauksessa, tavanomainen oikeudellinen toimenpide.

113. Katson siten, että vastaaja arvioi väärin, ettei komissio ole vedonnut kauppaa vähemmän rajoittaviin toimenpiteisiin, jotka voisivat torjua väitetyn riskin.

114. Siten komissio korostaa, että pelkän asiakirjojen tarkastuksen pitäisi olla omiaan takaamaan, että tutkitut lähetykset ovat todellisuudessa peräisin toisesta jäsenvaltiosta ja tarkoitettuja toiseen jäsenvaltioon. Olen tästä samaa mieltä.

115. Katson ensiksi, että useissa asioissa yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että tuontikiellot olivat kohtuuttomia esitettyyn tavoitteeseen nähden ja että pakkausmerkintöjä oli pidettävä riittävinä. [21] Sitä suuremmalla syyllä ratkaisun on oltava tällainen kauttakulkukiellon osalta.

116. Katson, että on hyvin vaikea ymmärtää, että valvonta, joka perustuu rahtiasiakirjojen tarkastukseen, ei olisi tässä tarkoituksessa riittävä. Tällainen asiakirjojen tarkastus on selkeästi vähemmän rajoittava toimenpide kuin komission arvostelemat haltuunotot.

117. Vastaaja esittää tältä osin, että vaatimus asiakirjojen hallussapidosta voi itsessään merkitä estettä tavaroiden vapaalle liikkuvuudelle.

118. Asia on tietenkin näin. Tämä väite on kuitenkin hylättävä, kun, kuten esillä olevassa asiassa, asiakirjoihin perustuva valvonta on vähemmän rajoittava toimenpide kuin jäsenvaltion toteuttama toimenpide, ja se on suhteessa esitettyyn päämäärään eli teollis- ja tekijänoikeuden ydinsisällön suojeluun.

119. Ranskan hallitus lisää, että useissa tapauksissa toimivaltaisten viranomaisten

20 — Asia C-350/97, tuomio 11.5.1999 (Kok. 1999, s. I-2921).

21 — Asia 261/81, Rau, tuomio 10.11.1982 (Kok. 1982, s. 3961) ja asia 407/85, 3 Glocken ja Kritzinger, tuomio 14.7.1988 (Kok. 1988, s. 4233; Kok. Ep. IX, s. 577).

pysäyttämillä kuorma-autoilla ei ollut esittää viranomaisille vähäisintäkään asiakirjaa.

120. Tällainen väite voi vaikuttaa yllättävältä. Vaikka komissio ei vetoakaan mihinkään yleiseen säädökseen, jossa säädettäisiin asian kannalta merkityksellisten asiakirjojen hallussapidosta, on huomattava, että kuljetuksen suorittaminen ei toteudu pelkästään tietyssä säädösyhteydessä, vaan myös sopimusjärjestelyjen perusteella, joiden osalta on vaikea kuvitella, etteivätkö ne olisi jollakin tavoin kirjallisessa muodossa. Vastaaja vetoaa itse tältä osin siihen seikkaan, että kaupalliset sopimukset käyvät tavallisesti ilmi eri asiakirjojen, kuten tilauslomakkeiden, sopimusten, toimitusluettelojen tai laskujen olemassaolosta.

121. Oikeudenkäyntiasiakirjoista käy ilmi, että taloudellisilla toimijoilla, joiden osalta on tehty haltuunottoja, jotka olivat valituksen ja niihin perustuvan komission kanteen taustana, oli hallussaan laskujen kaltaisia asiakirjoja.

122. Lisäksi kun otetaan huomioon mahdollisuus turvautua moderneihin tiedonvälityskeinoihin, näyttää siltä, että toimivaltaisten viranomaisten pitäisi saada itselleen lähetetyiksi kyseiset asiakirjat kymmentä päivää lyhyemmässä ajassa, kun ne suorittavat valvontaa sellaisen kuljettajan osalta, jolla ei ole ollenkaan mitään asiakirjoja.

123. Joka tapauksessa on katsottava, että väite ei ole asian kannalta merkityksellinen. Se, että tietyt toimijat eivät noudata edes asiakirjojen hallussapitoa koskevaa velvoitetta, ei voi oikeuttaa kaikille osoitettua kieltoa perustamissopimuksen mukaisen perusvapauden harjoittamisen osalta. Mikään ei näet estä ranskalaisia viranomaisia, suorittaessaan asiakirjojen tutkintaan perustuvaa valvontaa, soveltamasta haltuunottomenettelyjä niiden osalta, joilla ei ole mitään asiakirjoja.

124. Katson siten, että vaikka riidanalaisten haltuunottojen tarkoituksena olisikin suojata teollis- ja tekijänoikeuden ydinsisältöä sulkemalla pois kaikki riskit siitä, että "kauttakulku" muuttuu lainvastaiseksi tuonniksi, ne eivät voi välttää yhteisön oikeuden tuomiota, koska ne ovat suhteettomia tavoiteltuun päämäärään nähden.

Haltuunotto väliaikaisena toimenpiteenä?

125. Ranskan hallitus vetoaa kuitenkin mahdollisuuteen siitä, että todellisuudessa kauttakulussa oleva tuote saa kulkuluvan haltuunoton päättyessä. Siten riidanalaiset haltuunottotoimenpiteet eivät johda käytännössä, kuten edellä mainitussa asiassa Monsees, kauttakulun kieltoon, vaan pelkkään kauttakulun hidastumiseen.

126. Tällainen väite ei vaikuta mielestäni yhdenmukaiselta vastaajan ja toisaalta komission mainitseman kansallisen oikeuskäytännön kanssa.

127. Tältä osin on todettava, että oikeudenkäyntiasiakirjoista käy ilmi, että ranskalaisten tuomioistuinten ilmeisesti vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan Ranskan alueella tapahtuva pelkkä sellaisten laillisesti yhdessä jäsenvaltiossa valmistettujen varaosien kuljetus, jotka on tarkoitettu myytäviksi toisessa jäsenvaltiossa, katsotaan väärennysrikokseksi, joka johtaa siten useisiin seuraamuksiin, joista yksi on kielto.

128. Tämä väite saa minut kuitenkin tarkastelemaan kysymystä siitä, olisivatko komission arvostelmat haltuunotot yhteisön oikeuden mukaisia jos, sen sijaan että ne johtavat kauttakulkukieltoon, niiden johdosta ainoastaan hidastettaisiin yhdessä jäsenvaltiossa laillisesti valmistettujen ja toisessa jäsenvaltiossa myytäviksi tarkoitettujen tavaroiden kauttakulkua, joka oikeutetaan heti, kun haltuunotettujen tavaroiden todellinen alkuperä ja päämäärä on näytetty toteen.

129. Asiaan sovellettavien säännösten mukaan kysymyksessä oleva haltuunotto voi kestää kymmenen arkipäivää. Tällainen kesto saattaa aiheuttaa huomattavia kustannuksia toimenpiteen kohteena olevalle taloudelliselle toimijalle.

130. Sille, että käytännössä tällainen haltuunotto saattaa kestää lyhyemmän ajan, ei ole asian kannalta merkitystä, koska vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltio ei voi vedota yhteisön oikeuden mukaisen käytännön olemassaoloon pitääkseen voimassa säännöksen, joka ei ole yhteisön oikeuden mukainen.

131. Lisäksi on korostettava, että asianomaisten yksiköiden suoritettava valvonta ei ole monimutkaista teknistä valvontaa, kuten asiassa komissio vastaan Ranska annetussa tuomiossa,[22] jossa yhteisöjen tuomioistuin ei nimenomaisesti katsonut perustamissopimuksen vastaiseksi 21 päivän määräaikaa tuotujen viinien tutkimiseksi.

132. Viranomaisten ei ole selvitettävä, ovatko riidanalaiset varaosat kansallisen tai yhteisön teknisen määräyksen mukaisia, vaan niiden on ainoastaan selvitettävä niiden alkuperä ja määränpää asiakirjojen avulla. Tämä on voitava tehdä pikemminkin tunneissa kuin päivissä.

133. Päättelen tästä, että vaikka komission kanteen kohteena olevat haltuun-

22 — Asia 42/82, komissio v. Ranska, tuomio 22.3.1983 (Kok. 1983, s. 1013; Kok. Ep. VII, s. 103).

ottomenettelyt eivät johtaneet yhdessä jäsenvaltiossa laillisesti valmistettujen ja toisessa jäsenvaltiossa myytäviksi tarkoitettujen tavaroiden kauttakulun täydelliseen kieltoon, ja niiden vaikutuksena oli siten ainoastaan tällaisten tavaroiden kulun seisauttaminen, toimenpiteet eivät ole yhteisön oikeuden vaatimusten mukaisia.

134. Edellä esitetyn perusteella komission kanteessa tarkoitetut haltuunottomenettelyt muodostavat esteen kysymyksessä olevien tavaroiden vapaalle liikkuvuudelle, kun kyseiset tavarat on laillisesti valmistettu yhdessä jäsenvaltiossa ja ne on tarkoitettu myytäviksi laillisesti toisessa jäsenvaltiossa, eikä tällaista estettä voida perustella perustamissopimuksen 36 artiklan nojalla.

Ratkaisuehdotus

135. Katson siten, että komission kanne on hyväksyttävä ja

— todettava, että Ranskan tasavalta ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksen 30 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 28 artikla) mukaisia velvoitteitaan, koska se on teollis- ja tekijänoikeuksia koskevan lainsäädännön perusteella pannut täytäntöön tulliviranomaisten haltuunottomenettelyjä, jotka kohdistuvat tavaroihin, jotka on laillisesti valmistettu yhdessä Euroopan yhteisön jäsenvaltiossa ja jotka on tarkoitettu sen jälkeen, kun ne on kuljetettu Ranskan alueen kautta, saatettaviksi toisen jäsenvaltion markkinoille, jossa niitä voidaan myydä laillisesti

— vastaaja on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.